

от летъ двадцати и далей, и не заховали се в той повинности по обычаю нних землѣ наших, в немалую шкодою скарбу нашего, ино мы господарь преречоное подымное в ласки наше господарское отдали есмо урожоным Еразмови Коморовскому и Станиславови Лысаковскому, слугам нашим, якоже и тым листом нашимъ за ихъ верные уставичные и добре загорлованые на войнах наших службы даемо вечными часы, с тым докладомъ, же они за тую толко двадцат лет и килка, почавши от року унии Любелской ажъ до нинешнего року деведесят шостого обыватель землѣ Киевское тое то подымное vybrати маот и на свой пожиток обернути волни будут; которого то выбрана через нихъ преречоного подымного за тые поменены роки скарбъ нашъ и нихто иный вжо на обывателяхъ киевскихъ за квитами преречоного Комаровского и Лысаковского поискивати и о то ихъ труднити ниякимъ способомъ не маот и не можетъ вечными часы. Ведже от нинешнего вже року по старому, яко в иныхъ земляхъ нашихъ заховует се около того подымного, обыватели наши киевские заховатисе маот. Што веѣмъ вобець, до которыхъ ведомости сес нашъ листъ прыйдет, а злща обывателемъ земли Киевской духовного и свецкого стану людемъ подданымъ нашимъ ку ведомости приводечи рорскажемъ, абы сте преречоное подымное за тые лета яко вышей ест написано водлуг сего листу и данины наше никоу иному одно помененымъ Лысаковскому и Коморовскому, кгда тым листомъ нашимъ обвещени будете, кождый подымное до рукъ имъ отдал и справедливе заплатил, иначей не чинечи с повинности своее и для ласки наше королевское. И на то дали есмо сес нашъ листъ с подписомъ руки наше королевское, до которого на болшую твердост и печат нашу корунную притиснути есмо казали. Писан у Варшаве лета божого нароженя тисеча пятсотъ деведесят шостого месяца октября десятого дня, а панованя кродевствъ нашихъ полского девятого а шведского третего року. Sigismundus Rex. Florian Oleszko.

Михайло Грушевський.

До руської бібліографії XVIII в.

До числа бібліографічних рідкостей руського кирильського друку давніших віків, згаданих мною в давніших томах „Записок“ та в Збірнику історично-філософської секції т. V, можу отсе додати ще одну, знайдену мною недавно в гарній бібліотеці о. Вол. Садовського в Перемишлі. Між иньшими інтересними друкованими та рукописними книжками сеї бібліотеки єсть також спорий фоліант книги „Medytacye Albo Rozmyślania Na Ewangelie przypadające Na wszystkie Niedziele, Dni,

y Свята Уроczyste caлого Roku według Obrządku Святеy Wschodney Cerkwie; z przydatkiem na końcu Rozmyślania dla Kapłanów tak Zakonnych, iako y Swieckich, na zabawę ośmiodzienney Bogomyślności rozdzielonego, *przez Wielebnego X. Jozefa Pietkiewicza Zakonu Святего Bazylego W., niegdy Konsultora ordinis, y Starszego Byteńskiego*, zebrane y spisane. A teraz z tychże Medytacyi Reiestrami: Pierwszym na Dni Wielkopostne, Свята Уроczyste etc. według Obrządku *Святеy Wschodney Cerkwie*; Другим на Niedziele y Свята *według Obrządku Святего Kościoła Rzymskiego*, nie tylko Bogomyślnością się bawiącym, ale y Kaznodzieiom potrzebnych wydrukowane Pierwszy raz Z Pozwoleniem Starszych [...] W Typografii J. K. Mosci Poczaіowskiej u WW. OO. Bazylianow Roku Pańskiego 1754 (fol. стор. 488 + 6 стор. реєстрів + 1 стор. милок друку). Обложка сеї книги давня і значно знищена на рогах; на внутрішній стороні чільної обложки приліплено одну картку fol., з правого краю також значно знищену, друковану по однім боці кирильськими буквами звісного Почаївського типу XVIII в., зрештою без означеня місця й року друку, один із тих принагідних друків, які в XVII і XVIII в. видавано в великих відпустових місцях, головно в Київі, і продавано побожним прочанам, чи то як памятку з відбутого відпусту, чи то з иншою метою, признаючи, як у отьому випадку, таким свисткам певну чудотворну силу на рівні з свічечками сьв. Варвари, поясами від болю в крижах, перами з крил сьв. Михайла і т. и. артикулами чернечої спекуляції на побожну легковірність. Картка знайдена мною в бібліотеці о. Садовського доказує, що сеї звичай, перенятий зрештою Русинами від латинської церкви, практикував ся в XVIII в. і в Почаєві. Ось бібліографічний опис того рідкого, бібліографами доси не завваженого листка. Піваркуш fol. був троха більшого формату від книги Петкевича і для того при оправлюваню тої книги нашу картку з правого боку і з гори обкросено так, що з правого боку відрізано всю дереворитну рамку, якою обведений друк, а з гори половину тоїж рамки. В рамці читаємо на горі титул:

Рáдости Приношѣніе

Глаголю въшнѣгѡ wskнѣннѣй, ѣ радость ѡ архангѣла прїемшей,
 радостѣ прїятѣлѣйшѣ,
 пребѣгословѣннѣй прно-Дѣк Бѣтѣ.

Під сим титулом уміщений в дереворитній рамці образок икони Почаївської Божої Матери; в низу на тім деревориті обік кінців ризи Богородиці читаєть ся дата зладженя рисунка, і правдоподібно також друку: 1762. Під рисунком читаємо ось яку молитву:

Бѣе дѣо рѣдѣи сѣ блѣгодатнаѣ мрїе, ѣкѣ зачала єси плотїю сѣна вѣжїѣ.

Рѣдѣи сѣ, ѣкѣ єгò вѣ чревѣ твоємѣ носїла єси.

Рѣдѣи сѣ, ѣкѣ єгò родилѣ єси.

Рѣдѣи сѣ, ѣкѣ єгò свецѣи питѣла єси.

Рѣдѣи сѣ, ѣкѣ ємѣ волсѣи клѣнахѣ сѣ.

Рѣдѣи сѣ, ѣкѣ хрѣта вѣ цркви по трїехѣ днѣхѣ вѣбрѣклѣ єси.

»[ѣкѣ] Хрѣтòсѣ воскрєє нїз' мѣртѣвѣхѣ, ѣ взїде на нѣбо.

»тѣ сѣма на нѣбо взѣта єси.

»тѣ дѣвствомѣ аγγловѣ, ѣ слѣвою стѣхѣ превѣшшѣши.

»тѣ на землѣ покòй творїши.

»тѣвѣ жїтели нѣнїи всѣ послѣшни сѣтѣ.

»тѣ єже хòщєши дѣ сѣна твоєгѣ хрѣта вѣ нашегѣ нспресїти мòжєши.

»дѣподòбнѣла сѣ єси сѣсти блїзѣ прѣстѣлѣ трїцѣ.

»тѣ єси мтрїю людѣи вѣслòбленнѣхѣ, ѣ же кѣ тѣвѣ прївѣгѣгѣютѣ.

»твоѣ рѣдòсѣтѣ вѣ вѣкѣи не скончѣетсѣ.

Блѣгодатнаѣ Мрїе, гдѣ сѣ твоєю.

Млѣтва кѣ прѣстѣлѣ Бѣцѣ.

[Пре]слѣвнаѣ ѣ превѣгословєннаѣ дѣо влѣцє ѣ вѣє Мрїе, мтрї хрѣта вѣа моєгѣ! невѣсто прѣстѣгѣ ѣ [животворащѣгѣ] дѣа, рѣдòсѣтѣ всѣхѣ стѣхѣ, рѣю стѣи, зерцѣло свѣтлòсѣтѣи вѣжїѣ, стѣишѣла аγγлѣ, [кѣ] тѣвѣ прїпадѣла оѣсѣрднѣ молїюсѣ; дѣмолї сѣна твоєгò, ѣ вѣа моєгò, да вѣпрѣстїтѣ мї всѣкоє [прєгрѣшенїє во]л̀ноє ѣ невòл̀ноє, ѣ да нѣвѣакнїтѣ мѣ вѣ всѣхѣ дѣяволснѣхѣ навѣтòвѣ. єї прѣчѣтѣ влѣцє, [. . .] возвѣдѣнїє, прòстрї вѣгòнòснѣи твої рѣцѣ, ѣ нѣвлєцѣи мѣ нѣз' глѣбнїнѣ грѣхòвнѣи, ѣ даждѣ [грѣшнò]-мѣ рѣвѣ твоємѣ всєгдѣ сѣгѣгѣднѣ снѣ твоємѣ, ѣ вѣсѣ моємѣ творїти, слѣваши єгѣ вкѣпѣ сѣ[...мѣ] оѣїємѣ, ѣ сѣ прѣстѣмѣ блѣгїмѣ ѣ животворащїмѣ єгѣ дѣхòмѣ, ннѣтѣ ѣ прїснѣ, ѣ вѣ [вѣкѣи] ѣмїнѣ.

М л і т в а к т о р а ж к ъ п р е с т ѣ њ и Б ѣ ѣ .

[Г]же кльце дѣо вѣе, прїимї недостойнїю молїтвѣ моїю, ѡхоранї ма Ѡ наглыѣ смѣртн, ѡ дѣрѣи мї прѣжде концѣ покланїѣ.

Отся друга молитва, се мабуть властивий ключ цілого сього продукту монастирського промислу; нема ніякого сумніву, що сю цидулу з відповідним благословенством продавано побожним почаївським прочанам як амулет, як охорону від наглої смерти, що здавна була для всіх вірних християн найстрашнішою через те, що чоловік не мав часу висповідати ся, відбуту покути, значить, гинув та пропадав не лише тілом, але й душею. Інтересна також форма сеї молитви, зовсім відповідна до форми латинських та польських літаній; вона ще зайвий раз показує, що маємо тут документ латино-польського впливу в руській уніятській церкві.

Іван Франко.

Керестурська хронїка.

Вже в часї мойого побуту в Бачці 1897 р. доходили до мене згадки, що в Керестурї була в когось хронїка, в якїй зазначували ся вї важнїйшї подїї, що дотикали сього села, та його кольонїї. Менї описувано навїть вигляд тої книжочки (рукописної) та названо їмя її властителя. Зацікавлений сею справою удав ся я до властителя рукопису з просьбою, щоби менї показав його. Він не зробив одначе того, кажучи, що хтось узяв йому рукопис до Дюрдева і не звертає. Пізнїйше познайомив ся я вже у Львовї з д. М. Ерделї, уроженцем Керестура, що кільканацять лїт тому назад оселив ся в Лїповаци, у Слявонїї. Він запевнював мене також, що такий рукопис бачив і читав та що буде старати ся роздобути його. Його пошукування не увїнчали ся одначе успїхом і я не побачив таки сеї хронїки, в якїй надїяв ся найти вказївки про кольонїзацію тамошнїх Русинів.

Поговір про хронїку не був одначе мітом, як видно з нижшого. Дїставши за посередництвом д. М. Ерделї чотири рукописи також від Керестурця, д. М. Туринського, що тепер живе у Керестурськїй кольонїї Бачинця, у Слявонїї, я знайшов